

2023-09-20

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS-2023-00740

Remiss - Naturvårdsverkets förslag till nya föreskrifter om ersättning till kommuner för insamling av förpackningsavfall

Yttrande till Naturvårdsverket

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Kommunstyrelsen antar juridik- och kanslistabens förslag till yttrande enligt bilaga 5 till tjänsteskrivelsen daterad den 20 september 2023.

Beslutet justeras i omedelbar anslutning till sammanträdet.

Sammanfattning av ärendet

Naturvårdsverket har tagit fram ett förslag till nya föreskrifter om ersättning till kommuner för insamling av förpackningsavfall som omfattas av producentansvar. Nacka kommun är remissinstans och har möjlighet att lämna synpunkter.

Ärendet har behandlats på natur- och trafiknämndens sammanträde den 19 september 2023. Natur- och trafiknämnden beslutade att överlämna synpunkter till kommunstyrelsen.

Regeringen beslutade om förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar den 30 juni 2022. I förordningen finns ett bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela närmare föreskrifter i fråga om ersättning till kommunerna. Den 19 januari 2023 beslutade Naturvårdsverket om ersättning till kommunerna för insamling av förpackningsavfall som omfattas av producentansvar genom Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2023:1), som ska tillämpas från den 1 januari 2024. Det har framkommit behov av ändringar i föreskrifterna och Naturvårdsverket har därför tagit fram detta nya förslag till föreskrifter.

Det nya förslaget till föreskrifter innebär framför allt en indexjustering av den befintliga ersättningen med hänsyn till kostnadsutvecklingen samt införande av ersättning för insamling av träförpackningar och övrigt förpackningsmaterial vid stationära bemannade återvinningscentraler.

Ärendet

Ärendets beredning

Naturvårdsverket har tagit fram ett förslag till nya föreskrifter om ersättning till kommuner för insamling av förpackningsavfall som omfattas av producentansvar. Förslaget är nu ute på remiss. Nacka kommun är remissinstans och har möjlighet att lämna synpunkter. Synpunkter på föreslagna föreskrifter eller tillhörande konsekvensutredning ska lämnas till Naturvårdsverket senast den 25 september 2023. Nacka kommun har dock beviljats anstånd till och med den 2 oktober 2023.

Ärendet har behandlats på natur- och trafiknämndens sammanträde den 19 september 2023. Natur- och trafiknämnden beslutade att överlämna synpunkter till kommunstyrelsen, se bilaga 4 till denna tjänsteskrivelse.

Utredningens förslag i korthet

Regeringen beslutade om förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar den 30 juni 2022. I förordningen finns ett bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela närmare föreskrifter i fråga om ersättning till kommunerna. Den 19 januari 2023 beslutade Naturvårdsverket om ersättning till kommunerna för insamling av förpackningsavfall som omfattas av producentansvar genom Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2023:1), som ska tillämpas från den 1 januari 2024. Det har framkommit behov av ändringar i föreskrifterna och Naturvårdsverket har därför tagit fram detta nya förslag till föreskrifter. I det fall förslaget beslutas kommer Naturvårdsverket samtidigt att upphäva befintliga ersättningsföreskrifter (NFS 2023:1).

Det nya förslaget innebär att ersättningarna höjs med ca 514 miljoner kronor per år, från ca 3,5 miljarder kronor till ca 4 miljarder kronor per år.

Justering av ersättning med hänsyn till kostnadsutveckling

Naturvårdsverket föreslår att ersättning för fastighetsnära insamling, insamling vid lättillgängliga insamlingsplatser, insamling av vanligt förekommande förpackningsavfall av papper, plast, metall och glas vid återvinningscentraler samt den rörliga tonersättningen indexjusteras genom att tillämpa Statistiska centralbyråns Avfallsindex A12:1MD. Bas månaden föreslås vara september 2023 och avläsningsmånaden föreslås vara januari innevarande år. Förslaget innebär att ersättningen ska indexjusteras årligen.

Fast ersättning för information till vissa kommuner

Naturvårdsverket föreslår att ersättningen för information differentieras på så sätt att de kommuner med färre än 10 000 permanentboende invånare får en lägsta ersättning på 50 000 kronor per år. För kommuner med 10 000 eller fler permanentboende invånare föreslås en ersättning på 5 kronor per permanentboende invånare i enlighet med

nuvarande ersättningsnivå (NFS 2023:1). Då Naturvårdsverket avser att på sikt se över ersättningsmodellen för information föreslås ingen indexjustering av denna ersättning. Införandet av fast ersättning för information till vissa kommuner innebär en höjning av ersättningen med 1,2 miljoner kronor per år och berör ca 72 kommuner.

Ersättning för insamling av träförpackningar och övrigt förpackningsmaterial vid stationära bemannade återvinningscentraler

Naturvårdsverket föreslår att kommuner får ersättning för insamlingen vid återvinningscentraler genom att tillämpa samma fasta ersättning som för en lättillgänglig insamlingsplats (utifrån kommungruppsindelningen) för vanligt förekommande förpackningsavfall av papper, plast, glas och metall samt ett extra tillägg på 12 000 kronor för övrigt förpackningsmaterial respektive 37 000 kronor för träförpackningar per återvinningscentral. Rörlig ersättning utgår för vanligt förekommande förpackningsmaterial men inte för träförpackningar och övrigt förpackningsmaterial.

Naturvårdsverket ser skäl att på sikt se över ersättningen för träförpackningar och övrigt förpackningsmaterial när det finns bättre kunskap om hanteringen av dessa förpackningsfraktioner och när det finns faktiska underlag för beräkning av kostnaderna förknippade med insamling av dessa förpackningsmaterial. Till dess föreslår Naturvårdsverket att ersättningen för träförpackningar och övrigt förpackningsmaterial inte indexjusteras.

Förslaget innebär en höjning av ersättningen med ca 30 miljoner kronor per år.

Extra ersättning till kommuner med låg befolkningstäthet för fastighetsnära insamling

Naturvårdsverket föreslår att extra schabloniserad ersättning utgår till de kommuner som har en befolkningstäthet på upp till 10 invånare per kvadratkilometer och att ersättningen ökar med sjunkande befolkningstäthet. Ersättningen differentieras beroende på boendekategori och befolkningstäthet.

Den extra ersättningen till kommuner med låg befolkningstäthet för fastighetsnära insamling utgår till kommuner utöver den ersättning som kommunerna får beroende på vilken kommungrupp de är indelade i.

Med anledning av att Naturvårdsverket på sikt avser att utvärdera ersättningsnivån av extra ersättning och se över kommungruppsindelningen som helhet föreslås att den extra ersättningen till kommuner med låg befolkningstäthet inte indexjusteras. Förslaget innebär en höjning av ersättningen med 73 miljoner kronor per år och berör ca 56 kommuner, varav merparten av kommunerna är belägna i norra Sverige.

Ny boendekategori för ersättning införs

En ny kategori för ersättning, fritidsboende hushåll i flerbostadshus, föreslås införas i förslaget till nya föreskrifter i enlighet med den boendekategorisering som framgår av 9

kap. 2 § p. 1 förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar. Ersättningen för fritidsboende i flerbostadshus förslås bli densamma som för permanentboende i flerbostadshus. Förslaget innebär inga höjningar av ersättningen.

Synpunkter från natur- och trafiknämnden

Natur- och trafiknämnden har den 19 september 2023 beslutat att överlämna synpunkter över remissen till kommunstyrelsen.

Natur- och trafiknämnden välkomnar förslaget om årliga indexjusteringar för att kompensera för prishöjningar. Nacka kommun har högt ställda klimatmål och strävar mot fossilfria transporter vilket dock driver kostnader som inte helt kompenseras genom val av index.

Det finns stora utmaningar att få full kostnadstäckning för fastighetsnära insamling av förpackningar. Det innebär att avfallstaxan på sikt kan komma behöva täcka delar av insamlingssystemets kostnader.

Förslaget att kommunerna ersätts för träförpackningar och övrigt förpackningsmaterial genom ett extra tillägg är bra och natur- och trafiknämnden vill se fortsatt utredning om ersättningsgraden för detta. Övriga förslag berör inte Nacka kommun och lämnas utan synpunkt.

Juridik- och kanslistabens samlade bedömning och förslag till yttrande

Juridik- och kanslistaben instämmer i synpunkterna från natur- och trafiknämnden.

Juridik- och kanslistaben vill framför allt lyfta att det finns utmaningar för kommunen att få full kostnadstäckning för fullt utbyggt fastighetsnära insamling av förpackningar i enlighet med lagstiftarens intentioner i förordningen om producentansvar för förpackningar. Exempelvis kommer föreslagen ersättningsnivå för återvinningsstationer inte att ge full kostnadstäckning. Det finns därför en risk att avfallstaxan på sikt kommer att behöva täcka delar av insamlingssystemets kostnader. Det är därför av stor vikt att Naturvårdsverket fortsatt ser över de kostnader som ligger till grund för ersättningen och uppdaterar föreskrifterna när behov finns.

Ekonomiska konsekvenser

Det nya förslaget innebär att ersättningarna till landets kommuner höjs med ca 514 miljoner kronor per år, från ca 3,5 miljarder kronor till ca 4 miljarder kronor per år. Merparten av ökningen kan härledas till indexuppräknings av ersättningsnivåerna.

Förslagen i föreskriften innebär för Nacka kommun (Nacka vatten och avfall) att ersättningen till 2024 uppskattningsvis utökas med cirka 1,8 miljoner kronor utifrån

befintliga förutsättningar för insamling av förpackningar inom kommunalt ansvar. Från cirka 12,2 miljoner till cirka 14 miljoner i årlig ersättning.

Om insamling från återvinningsstationerna ska vara 100 procent kostnadstäckta måste ersättningsnivåerna höjas mer än så. Den preliminära beräkningen visar att en höjning med 49 procent krävs för att nå ett nolläge.

Konsekvenser för barn

Förslag till beslut bedöms inte medföra några konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse den 20 september 2023

1. Naturvårdsverkets utkast till nya föreskrifter
2. Naturvårdsverkets konsekvensutredning
3. Protokollsutdrag från natur- och trafiknämnden den 19 september 2023.
4. Synpunkter från natur- och trafiknämnden
5. Juridik- och kanslistabens förslag till yttrande

Christopher Arontaus
Kanslichef
Juridik- och kanslistaben

Julia Tham
Utredare
Juridik- och kanslistaben